

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН

У статті проаналізовано теоретичні підходи до поняття «публічна адміністрація». Запропоновано власний погляд на поняття, а також визначено суб'єктів публічної адміністрації в Україні. На прикладі розглянуто процедуру отримання публічної послуги як результату діяльності суб'єкта публічної адміністрації. Окрема увага приділена праву громадян на оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації в позасудовому порядку, сформульовані пропозиції щодо вдосконалення законодавства в цій сфері.

Ключові слова: публічна адміністрація, виконавча влада, місцеве самоврядування, захист прав громадян, послуги, адміністративно-правові відносини, оскарження, звернення громадян, скарга.

**Белінгіо Валерія
Олександрівна,**

аспірантка 1 року
навчання кафедри
адміністративного
права юридичного
факультету КНУ
ім. Тараса Шевченка

**Науковий керівник:
Діхтєвський Петро
Васильович,**

д. ю. н., професор
кафедри
адміністративного
права
юридичного
факультету КНУ
ім. Тараса Шевченка

Актуальність теми. В Україні на теоретико-правовому рівні не перший рік обговорюється необхідність створення умов для дотримання та захисту прав людини і громадянина. У країнах Європейського Союзу, побудованих на принципах поваги до прав і свобод людини, демократії, верховенства права, чільне місце у сфері прав людини відведене публічній адміністрації. Тому для України досить гостро стоїть питання орієнтування діяльності публічної адміністрації на запровадження європейських стандартів забезпечення та захисту прав і свобод громадян.

Зміст поняття «публічна адміністрація» був та залишається предметом дослідження багатьох науковців, серед яких В. Авер'янов, О. Андрійко, В. Галунько, І. Коліушко, Т. Коломєць, В. Колпаков, Є. Курінний, В. Нагребельний, О. Онищук, Ю. Панейко, А. Пухтецька, В. Тимошук та інші.

Українське законодавство цим терміном не оперує, на відміну від законодавства країн Європейського Союзу. Натомість у науці адміністративного права за останні роки термін «публічна адміністрація» зустрічається все частіше, хоча єдиного підходу до визначення так і не сформувалось. Крім того, вченими здебільшого досліджується питання виникнення та застосування адміністративних функцій у сфері управління

публічним сектором, а не конкретні аспекти діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері захисту прав громадян. Тому зазначене питання є актуальним та потребує подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Звертаючись до доктринальних визначень як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, можна помітити розбіжності у віднесенні тих чи інших суб'єктів до публічної адміністрації. Тому спочатку проаналізуємо деякі підходи до визначення терміна «публічна адміністрація», а також розглянемо, хто саме в Україні може бути до неї віднесений.

У законодавстві країн Європейського Союзу термін «публічна адміністрація» вживається у вузькому та широкому розумінні. У вузькому розумінні «публічну адміністрацію» розглядають як регіональні органи, місцеві й інші органи публічної влади, «центральні уряди» та «публічну службу» [6, с. 74]. У широкому розумінні під органами публічної адміністрації вбачають «інституції регіонального, місцевого або іншого характеру, інші органи, діяльність яких регулюється нормами публічного права або діями держав-членів; органи, наділені достатніми суверенними повноваженнями країн, які з формальної точки зору не є частиною адміністративного апарату держави-члена, але структура та завдання якого визначені в законі (причому ці завдання належать сфері функціонування держави)» [6, с. 75]. Отже, у вузькому розумінні в європейському праві публічна адміністрація — це система органів публічної влади,

а в широкому — це не лише органи публічної влади, а й органи, які не входять до неї організаційно, але виконують делеговані нею функції [11, с. 27].

Слід зазначити, що поняття «публічна адміністрація» не є новим для українських науковців адміністративного права. Так, вчений-правник Ю. Панейко ще в XX ст. відмічав, що основою адміністративного права є те, що воно регулює організацію та діяльність публічної адміністрації [13, с. 196].

В. Колпаков вказує на те, що публічна адміністрація в адміністративному праві європейських країн, як правило, визначається як сукупність органів та установ, які реалізують публічну владу шляхом виконання закону, підзаконних актів та вчинення інших дій у публічних інтересах. Вчений зазначає, що категорія має два виміри: функціональний — це діяльність відповідних структурних утворень з виконання функцій, спрямованих на реалізацію публічного інтересу, та організаційно-структурний — сукупність органів, які утворюються для здійснення (реалізації) публічної влади [10, с. 35–36; 9, с. 13–14].

А. Пухтецька зауважує, що термін «публічна адміністрація» виник та почав застосовуватися в адміністративному праві європейських країн, де він тлумачиться як сукупність органів, установ та організацій, які здійснюють адміністративні функції; адміністративну діяльність, яка здійснюється цією адміністрацією в інтересах суспільства; сферу управління публічним сектором з боку тієї ж публічної адміністрації [22, с. 41].

На думку В. Авер'янова, І. Коліушко, В. Тимошука, публічна адміністрація — це сукупність органів виконавчої влади та органів виконавчого самоврядування, підпорядкованих політичній владі, які забезпечують виконання закону та здійснюють інші публічно-управлінські функції [2, с. 117; 8, с. 257].

Такі вчені-адміністративісти, як В. Галуцько, Ю. Гридасов, М. Новіков, В. Олефір, О. Онищук, М. Пихтін, на теоретичному рівні до органів публічної адміністрації зараховують: органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, об'єднання громадян чи підприємства при здійсненні делегованих державних функцій; посадових осіб будь-яких із зазначених колективних суб'єктів публічної адміністрації [5, с. 16].

Тобто, як вже зазначалося на початку, аналізуючи підходи до визначення, звертаємо увагу на розбіжності у віднесенні тих чи інших суб'єктів до публічної адміністрації. На нашу думку, публічна адміністрація охоплює собою систему органів виконавчої влади, виконавчі органи місцевого самоврядування, будь-які юридичні особи, яким делеговані функції органами виконавчої влади або виконавчими органами місцевого самоврядування, їх посадові особи, які виконують адміністративні функції в інтересах суспільства з метою приведення у виконання державної політики.

Так як чинне законодавство не містить визначення публічної адміністрації, у тому числі суб'єктів, які до неї зараховуються, можемо запропонувати лише на доктринальному

рівні їх спроектувати на діяльність суб'єктів публічної адміністрації.

До суб'єктів публічної адміністрації в Україні можна віднести: вищий орган у системі органів виконавчої влади; центральні органи виконавчої влади — міністерства України; центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом; інші центральні органи виконавчої влади; національні комісії; місцеві органи виконавчої влади, а також територіальні органи міністерств та центральних органів виконавчої влади; виконавчі органи місцевого самоврядування; постійно діючі робочі органи або структурні підрозділи місцевої державної адміністрації або органу місцевого самоврядування — центри надання адміністративних послуг; вищий орган у системі органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим; інші суб'єкти публічного та приватного права, які виконують функції, делеговані їм вище переліченими суб'єктами.

Таким чином, перелік суб'єктів публічної адміністрації не є вичерпним. Разом з тим, слід зрозуміти, що публічна адміністрація охоплює собою всі сфери діяльності держави. І уряд створює різноманітні як урядові, так і не урядові структури, які сприяють максимальному забезпеченню права, свобод та інтересів кожної людини.

Так, наприклад, до суб'єктів публічної адміністрації можна зарахувати Департамент державної реєстрації та нотаріату Міністерства юстиції України.

21.01.2015 р. Постановою Кабінету Міністрів України № 17 про

«Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції» ліквідовано Державну реєстраційну службу, а її функції покладено на органи нотаріату та Міністерство юстиції України [14], у структурі якого створено Департамент державної реєстрації та нотаріату (надалі за текстом — «Департамент»). Кінцевою метою, як було заявлено заступником міністра юстиції, є поступова передача функцій Департаменту місцевим органам самоврядування, що має полегшити доступ до публічних послуг для населення [7].

Департамент у межах повноважень забезпечує виконання завдань, покладених на Міністерство юстиції України, щодо реалізації державної політики у сфері нотаріату, з питань державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб-підприємців, реєстрації статусу територіальної громади м. Києва, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності, з питань використання електронного цифрового підпису та виконання функцій центрального засвідчувального органу шляхом забезпечення створення умов для функціонування суб'єктів правових відносин у сфері електронного цифрового підпису [15; 16].

Розглянемо процедуру державної реєстрації змін до відомостей про

юридичну особу, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, зокрема зміну засновника. Для реєстрації зміни засновника керівник (або уповноважена особа) має звернутися до органів державної реєстрації з документами, визначеними Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (надалі за текстом — ЗУ «Про реєстрацію»). Так, у м. Києві такими органами можуть бути нотаріус або будь-який (за принципом екстериторіальності) відділ з питань державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань районної державної адміністрації в м. Києві (Центр надання адміністративних послуг районної державної адміністрації в м. Києві). Реєстрація змін до відомостей про юридичну особу відповідно до ЗУ «Про реєстрацію» оплачується адміністративним збором (зараз 410 грн.) та вимагає вичерпного переліку документів, про які можна дізнатися із закону, безпосередньо від органу державної реєстрації або на офіційному веб-сайті Департаменту [19]. Законом «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» було запроваджено кілька новел, а саме: скасовано обов'язкове нотаріальне засвідчення справжності підписів

засновників (або уповноваженої особи) на установчих документах юридичної особи; договір купівлі-продажу корпоративних прав також не підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню; виключено норму щодо проставлення відмітки державним реєстратором на другому примірнику установчих документів юридичної особи, що підтверджували зміни, натомість установчі документи сканують та заносять до єдиної бази Міністерства юстиції України, надаючи юридичній особі код доступу для перегляду своїх документів онлайн [18]. Послуга реєстрації змін до відомостей про юридичну особу за загальним правилом надається протягом 24 годин з моменту надходження документів [19]. Тож процедура реєстрації змін до відомостей про юридичну особу є досить простою, наближеною до споживача, не потребує значних фінансових вкладень і головне не займає великих затрат часу. Наприклад, у таких країнах, як Грузія та Польща, подібні зміни в законодавстві відбулися та сприймаються як такі, що спрощують процедуру ведення бізнесу. Тому, якщо казати про отримання громадянином нашої країни публічної послуги за спрощеної процедури, слід підтримати такі зміни.

Разом з тим Верховною Радою України 06.10.2016 року було прийнято Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо запровадження європейських стандартів захисту прав власності та економічних інтересів громадян та інвесторів», яким встановлено, що справжність підпису засновника (або уповноваженої особи, голови/секре-

таря загальних зборів) на рішенні уповноваженого органу управління юридичної особи, що подається для державної реєстрації змін про юридичну особу, повинна бути нотаріально засвідчена. Крім того, справжність підпису на установчому документі, передавальному акті та розподільчому балансі юридичної особи, заяві про вихід з товариства також має бути обов'язково засвідчена нотаріусом [17]. 28.10.2016 року закон було підписано Президентом України.

Наразі важко спрогнозувати ефективність прийнятого закону. З одного боку, це вимога часу та українських реалій, не дарма цей закон ще називають «антирейдерським». Як зазначалося розробниками зазначеного закону, основна його ціль — захист власності в Україні від незаконних захоплень у зв'язку з поданням підроблених документів щодо переходу корпоративних прав під час проведення реєстраційних дій. З другого боку, відбувається повернення до попередньо діючих ускладнених бюрократичних процедур. Вимога про нотаріальне посвідчення підпису засновника на рішенні уповноваженого органу управління юридичної особи, на установчому документі є додатковою витратою для громадян. Зміни в юридичній особі можуть відбуватися досить часто, наприклад зміна директора, і щоразу необхідно буде сплачувати адміністративний збір за проведення реєстраційної дії, а також збір за посвідчення протоколу нотаріусом. Тому будемо очікувати на практичний результат від введення в дію цього закону.

Ведучи мову про діяльність суб'єктів публічної адміністрації у сфері захисту прав громадян, варто згадати про право на оскарження їх рішень, дій чи бездіяльності.

Куди, як і в який термін можна оскаржити рішення, дії/бездіяльність державного реєстратора, передбачено ЗУ «Про реєстрацію», Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розгляду скарг у сфері державної реєстрації» (надалі за текстом — «Постанова КМУ «Про розгляд скарг»), Законом України «Про звернення громадян».

Відповідно до ч. 1 ст. 34 Закону «Про реєстрацію» рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України та його територіальних органів або до суду [19]. Тобто серед засобів захисту прав громадян, що порушуються рішеннями, діями чи бездіяльністю державних реєстраторів виділяють позасудовий та судовий засіб.

Розглянемо позасудовий засіб захисту прав громадян як найбільш доступний та швидкий, а саме право на подання скарги.

Подання скарги громадянином передбачає початок процедури оскарження рішення, дії/бездіяльності посадової особи суб'єкта публічної адміністрації при здійсненні ним владних управлінських функцій до вищих за ієрархією адміністративних органів. Забороняється направляти скарги громадян для розгляду тим органам або посадовим особам, дії чи рішення яких оскаржуються. Адміністративне оскарження є швидшим

та менш формалізованим засобом захисту прав громадян, ніж судовий. Адміністративне оскарження може вичерпати конфлікт між адміністративним органом та особою і не доводити справу до суду [4, с. 161–162; 21]. Тому можливість оскарження рішень, дій/бездіяльності державного реєстратора в позасудовому порядку до Міністерства юстиції України є прогресивною нормою, яка сприяє захисту прав громадян.

Разом з тим слід звернути увагу на деякі проблеми процедури адміністративного оскарження у сфері державної реєстрації.

По-перше. Слід відмітити Постанову КМУ «Про розгляд скарг», яка є не єдиним нормативно-правовим актом щодо порядку розгляду скарг громадян у певній окремій галузі. В Україні закріплено багато галузевих процедур адміністративного оскарження на рівні інструкцій, наказів, положень, правил. У науковій літературі висловлена думка про необхідність прийняття єдиного кодифікованого акта адміністративних процедур. Проте, з одного боку, підзаконна нормотворчість у галузі адміністративних процедур є громіздкою та розгалуженою, тому надзвичайно складно вмістити в один нормативний акт усі норми, які б взяли до уваги особливості адміністративного оскарження в різних сферах діяльності держави [1, с. 429–430]. З другого боку, достатньо хоча б уточнити загальну процедуру оскарження, чітко встановити етапи проходження скарги, визначити кількість варіантів рішень, обов'язки посадових осіб по повідомленню скаржника про наслідки розгляду скарги, терміни

прийняття рішення з поставлених у скарзі питань, подання і розгляду повторної скарги, здійснення особистого прийому громадян, відповідальність за порушення існуючого порядку адміністративного оскарження та контроль за його дотриманням [1, с. 429–430]. Така точна регламентація приведе до створення зрозумілої процедури адміністративного оскарження, яка зможе дієво захищати права громадян.

По-друге. Постановою КМУ «Про розгляд скарг» та Законом «Про звернення громадян» закріплено право скаржника (його представника) бути присутнім під час розгляду скарги по суті [20; 21]. Але право на фізичну присутність при розгляді скарги не несе жодних наслідків. Замість цього, як влучно зазначено Ю. С. Шемшученко, у законодавстві чомусь не згадується європейське право громадянина бути вислуханим перед прийняттям рішення [23, с. 253]. Тобто обмежується право скаржника навести свої аргументи, докази за поданою скаргою, окрім тих, які були викладені письмово.

По-третє. У п. 4 Постанови КМУ «Про розгляд скарг» вказано, що розгляд скарг здійснюється в терміни, встановлені Законом України «Про звернення громадян» з урахуванням особливостей, передбачених законами, які обробляються з моменту реєстрації її суб'єктом розгляду скарги [20]. У Законі «Про звернення громадян» зазначено, що скарги розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, — невідкладно,

але не пізніше 15 днів від дня їх отримання. Загальний термін розгляду скарги не повинен перевищувати 45 днів з дня її надходження. Якщо в місячний термін вирішити порушені в скарзі питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлюють необхідний термін для її розгляду, про що повідомляється скаржника [21]. Це формулювання потребує вдосконалення, тому що на практиці посадовці часто користуються ним і майже ніхто не розглядає скарги протягом 15 днів, посилаючись на те, що вони потребують додаткового вивчення. У літературі вченими пропонується прописати в законі чіткі підстави для застосування скорочених та подовжених строків [23, с. 255].

По-четверте. У ст. 34 Закону «Про реєстрацію» встановлені терміни, протягом яких можуть бути оскаржені рішення, дії/бездіяльність суб'єкта державної реєстрації [19]. У Постанові КМУ «Про розгляд скарг» акцентується увага, що суб'єкт розгляду скарги на рішення, дії/бездіяльність державного реєстратора перевіряє, чи дотримано вимоги законів щодо строків подання скарги. У разі коли встановлено порушення вимог законів щодо строків подання скарги, суб'єкт розгляду скарги на підставі висновку комісії приймає мотивоване рішення про відмову в розгляді скарги без розгляду її по суті у формі наказу [20]. І жодного слова ні в законі, ні в постанові не сказано про можливість поновлення строку для оскарження в разі його пропуску. На відміну від вказаних нормативних актів,

Закон «Про звернення громадян» в абз. 2 ст. 17 передбачає, що пропущений з поважної причини термін подання скарги може бути поновлений органом чи посадовою особою, що розглядає скаргу [21]. Відтак, вважаємо, що вище перелічені нормативні акти мають бути приведені у відповідність один з одним з метою виконання інститутом оскарження своєї основної функції — захисту прав громадян.

Щодо строку на оскарження, варто ще раз повернутися до Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо запровадження європейських стандартів захисту прав власності та економічних інтересів громадян та інвесторів». Цим законом передбачається збільшення строку для подання скарги до Міністерства юстиції України та його територіальних органів з 30 календарних днів до 60. Як зазначає заступник міністра юстиції П. Мороз, були непоодинокі випадки, коли заявник звертався зі скаргою, але вона була складена з порушенням вимог, і заявник фактично не встигав подати виправлений варіант скарги у визначений законом строк [3].

Отже, однією з форм захисту прав громадян є позасудовий захист, який передбачає право на подання скарг. Суть оскарження в адміністративному порядку полягає в наданні права громадянам звернутися до органу публічної адміністрації з вимогою про перевірку законності, правомірності певного адміністративного акта, дії/бездіяльності, які, на думку громадян, порушують їхні права.

Висновки. У сучасних країнах люди очікують на широкий спектр

послуг та захист з боку держави. У цьому контексті й функціонує публічна адміністрація, діяльність якої спрямована на обслуговування громадян і суспільства в цілому. Ядром діяльності публічної адміністрації є надання різноманітних публічних послуг, починаючи від традиційних послуг, які забезпечують загальний інтерес (наприклад, газопостачання), завершуючи такими як — видача ліцензій, дозволів, сертифікатів, надання інформації тощо.

На цьому етапі, у контексті наміру України стати членом Європейського Союзу, необхідно вдосконалити правове регулювання та щонайменше закріпити поняття «публічна адміністрація» на рівні закону, чітко визначити перелік суб'єктів, які будуть до неї віднесені, а також принципи її діяльності. Діяльність публічної адміністрації повинна, так би мовити, «впливати» із суспільного інтересу, оскільки його забезпечення та захист є першопричиною її існування.

Очевидно, що позасудовий механізм оскарження рішень, дій, бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації має бути вдосконалений, так як є простішим та доступнішим засобом захисту прав громадян. Необхідно на законодавчому рівні подолати колізії, які виникають під час реалізації конституційного права громадян на звернення зі скаргою до суб'єктів публічної адміністрації.

Враховуючи викладене, зазначимо, що ця тема потребує подальших наукових розробок та практичного втілення, так як захист прав громадян є однією з вирішальних сфер діяльності України як правової держави.

Список використаних джерел:

1. Авер'янов В. Б. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту: Монограф. / Кол. авт.; За заг. ред. В. Б. Авер'янова. — Д.: Ін-т держ. і права ім. В. М. Корецького НАН України; Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2008. — 588 с.
2. Авер'янов В. Б. Реформування українського адміністративного права: ґрунтовний привід для теоретичної дискусії / В. Б. Авер'янов // *Право України*. — 2003. — № 5. — С. 117–119.
3. Антирейдерський закон, для кого він? [Електронний ресурс] // заступник Міністра юстиції Павло Мороз. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: http://ua.censor.net.ua/blogs/4053/antyreiderskyi_zakon_dlya_kogo_vin
4. Афанасьєв К. К. Адміністративно-правовий захист прав громадян : навч.-метод. пос. / [К. К. Афанасьєв, В. В. Гостєв, Є. О. Несвіт та ін.]; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Є. О. Дідоренка. — Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Є. О. Дідоренка, 2011. — 280 с.
5. Галунько В. В. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку XXI століття) / В. В. Галунько, В. І. Олефір, М. П. Пихтін та ін.; За ред. В. В. Галунька. — Херсон, 2010. — 376 с.
6. Гнидюк Н. Визначення поняття публічної адміністрації в ACQUIS COMMUNAUTAIRE / Н. Гнидюк // *Законодавство України. Науково-практичні коментарі*. — 2006. — № 10. — С. 74–77.
7. Державна виконавча та реєстраційна служби будуть ліквідовані [Електронний ресурс] // заступник Міністра юстиції Наталія Севостьянова. — 2015. — Режим доступу до ресурсу: <http://old.minjust.gov.ua/news/46653>.
8. Коліушко І., Тимошук В. Реформа публічної адміністрації на місцевому та регіональному рівнях як один з напрямів адміністративної реформи / І. Коліушко, В. Тимошук // *Проблеми трансформації територіальної організації влади : зб. матеріалів та док. / наук. ред. М. Пухтинський*. — К., 2005. — С. 254–261.
9. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навч. посіб. / В. К. Колпаков. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 256 с.
10. Колпаков В. К. Предмет адміністративного права: сучасний вимір / В. К. Колпаков // *Юридична Україна*. — 2008. — № 3. — С. 33–38.
11. Комашко М. В. Деякі проблемні питання делегування повноважень у сфері здійснення місцевого самоврядування / М. В. Комашко // *Держава та регіони. Сер.: Право*. — 2001. — № 2. — С. 27–31.
12. Конституція України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР // *Відомості Верховної Ради України*. — 1996. — № 30. — Ст. 141; з наступними змінами.
13. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування / Ю. Л. Панейко. — Л. : Літопис, 2002. — 196 с.
14. Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 р. № 17; з наступними змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/17-2015-%D0%BF>.
15. Положенням про Департамент державної реєстрації та нотаріату Міністерства юстиції України: Наказ Міністерства юстиції України від 16.06.2016 р. № 3676/к.
16. Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228; з наступними змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF/page>.

17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо запровадження європейських стандартів захисту прав власності та економічних інтересів громадян та інвесторів: проект Закону України від 05.09.2016 р. № 5067 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59923.

18. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 26.11.2015 року № 835-VIII // Відомості Верховної Ради України. — 2016. — № 2. — ст. 17.

19. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 31–32. — Ст. 263; з наступними змінами та доповненнями.

20. Про затвердження Порядку розгляду скарг у сфері державної реєстрації: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 р. № 1128; з наступними змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1128-2015-%D0%BF/para9#n9>.

21. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 47. — Ст. 256; з наступними змінами та доповненнями.

22. Пухтецька А. А. «Європейський адміністративний простір» як новела української адміністративно-правової науки: понятійно-термінологічна характеристика / А. А. Пухтецька // Юридична Україна. — 2006. — № 8. — С. 41–45.

23. Шемшученко Ю. С. Принципи верховенства права: проблеми теорії та практики: у двох книгах / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка; [ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (голова)] / Книга друга: Принцип верховенства права у діяльності держави та в адміністративному праві / Відп. ред. В. Б. Авер'янов. — К. : Конус-Ю, 2008. — 314 с.

Белингио А. А. Отдельные вопросы деятельности субъектов публичной администрации в сфере защиты прав граждан

В статье проанализированы теоретические подходы к понятию «публичная администрация». Предложен собственный взгляд на понятие, а также определены субъекты публичной администрации в Украине. На примере рассмотрено процедуру получения публичной услуги как результата деятельности субъекта публичной администрации. Отдельное внимание уделено праву граждан на обжалование решений, действий или бездействия субъектов публичной администрации во внесудебном порядке, сформулированы предложения по совершенствованию законодательства в данной сфере.

Ключевые слова: публичная администрация, исполнительная власть, местное самоуправление, защита прав граждан, услуги, административно-правовые отношения, обжалование, обращения граждан, жалоба.

Belingio V. A. Separate issues of public administration bodies' activity in the sphere of citizens' rights protection

The article analyzes theoretical approaches to the definition of "public administration". Own view of the concept have been proposed, as well as public administration bodies in Ukraine identified. The procedure of rendering public services as a result of the public administration body's activity has been described. Special attention has been paid to realization of citizens right to administrative review against decisions, actions of public administration bodies, proposals have been submitted with regard to improving legislation in this area.

Key words: public administration, executive power, local self-government, protection of citizen's rights, services, administrative-legal relations, review, public appeals, complaint.